

Motion till riksdagen

1988/89:Fö13

av Bengt Westerberg m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1988/89:80 om verksamhet och anslag för det militära försvaret m.m. under budgetåret 1989/90

I denna motion föreslår folkpartiet att riksdagen för de närmaste två budgetåren skall anvisa 400 respektive 800 milj.kr. utöver regeringens förslag för det militära försvaret. Avsikten med vårt förslag är att därmed kunna förverkliga de väsentligaste förstärkningarna av försvarsmaktens operativa förmåga enligt 1987 års försvarsbeslut. Förstärkningarna avser bl.a. helikoptrar för sjukvårdstransport, kvalificerat luftvärn, ubåtar och tunga kustrobotar. Folkpartiet anser alltså att innehållet i 1987 års försvarsbeslut skall förverkligas. I detta syfte är vi till skillnad från regeringen beredda att anslå de medel som behövs.

Folkpartiet har i sin partimotion i januari i år om totalförsvaret (1988/89:Fö207) redovisat sin syn på vad som krävs av totalförsvaret för att detta skall vara ett starkt stöd för stabiliteten i det nordiska området. I partimotionen angavs folkpartiets uppfattning om den lämpliga utvecklingen av totalförsvaret både i kvalitativt och kvantitativt avseende. Vi anser att de säkerhetspolitiska förutsättningarna och de därmed följande kraven på totalförsvarets olika funktioner är oförändrade jämfört med situationen då riksdagen fattade 1987 års försvarsbeslut. De förstärkingar som då beslutades – såväl inom sjukvården som för viktiga delar av det militära försvaret – måste därför i allt väsentligt genomföras som en grund för nästa försvarsbeslut.

Det faktum att myndigheterna i underlaget till försvarsbeslutet underskattat kostnaderna och att läget inom försvarsindustrin visat sig vara avsevärt allvarligare än vad riksdagen hade kännedom om 1987 förändrar inte denna inriktning. Det vore enligt vår mening inte ansvarsfullt att skriva ned kraven på totalförsvaret och därmed förlora sammanbandet mellan säkerhets- och försvarspolitik. Ett sådant agerande är främmande för folkpartiet.

Partimotionen från januari i år och föreliggande motion bör alltså läsas tillsammans, varvid januarimotionen ger det större sammanhanget och de principiella motiveringarna. Uppdelningen i två motioner är en följd av att regeringen i årets budgetproposition behandlade delar av totalförsvaret, medan verksamheten och anslagen för det militära försvaret behandlas i särpropositionen 1988/89:80. I flera avseenden innehåller den senare propositionen förslag som folkpartiet måste välkomna. Dit hör både organisationsförändringar och vissa ökade resurser. Samtidigt nödgas vi konstatera att propositionen inte innehåller förslag som skulle göra det möjligt att inom rimlig tid förstärka försvarsmaktens operativa förmåga enligt 1987 års försvarsbeslut.

Här nedan redovisas folkpartiets synpunkter och förslag relaterat till regeringens förslag i proposition 1988/89:80.

Decentralisering och delegering

Mot. 1988/89
Fö13

I propositionen ställer sig regeringen bakom det mesta av ÖB:s förslag till förändringar av principerna för ledning inom hela försvarsmakten. Grundtanken är att decentralisera och delegera ansvar för att ge ökat utrymme för kreativitet och initiativ. Vi vill starkt tillstyrka förändringar i denna riktning. Det ligger väl i linje med den "inre reformation" som folkpartiet verkar för vad gäller den offentliga sektorn. Kan inte offentliga verksamheter ge ökat utrymme för initiativ från personalens sida kommer svårigheterna att rekrytera och behålla kvalificerad personal att bli allt större. De anställda måste känna att ansvarstagande, nytänkande och ökad professionalism uppskattas.

Den utpräglade centralstyrningen inom försvarsmakten är sannolikt en av anledningarna till att brister i mobiliseringsförråd och förbandens krigsduglighet till stor del har dolts. En organisation där kunskap och ansvar är separerade genom att också detaljbeslut centraliseras kan knappast fungera ens i teorin. I praktiken har försvaret fungerat illa, vilket uppdragade brister i kostnadskontroll och funktionsförmåga givit många exempel på under senare år.

Vi ställer oss därmed bakom förslaget att riksdagen redan nu tar ställning till ÖB:s förslag om decentralisering. Behovet av förbättringar är så stort att det inte vore rimligt att fördröja beslut genom att först invänta förslag från försvarskommittén.

Ansvarsfördelningen mellan de centrala staberna bör däremot ytterligare prövas sedan försvarskommittén senast den 15 juni i år redovisat orsakerna till att myndigheternas underlag till 1987 var behäftat med så uppseendeväckande stora fel. Vi motsätter oss inte att de centrala staberna var för sig får den principiella uppbyggnad som beskrivs i propositionen. Vi kan också godta att riksdagen inte skall behöva fastställa varje stabs myndighetsorganisation. Men vi vill framhålla att i den mån försvarskommittén finner behov att t.ex. stärka ÖB:s inflytande över materielplaneringen och kontrollen av försvarsgrenarnas driftsutgifter – vilket i sin tur ökar statsmakternas möjligheter att också utkräva ansvar av ÖB – bör sådana förslag snarast möjligt få genomslag också i stabsorganisationen. Vad vi här anfört om ledningsorganisationen och försvarskommitténs uppdrag att granska den hittillsvarande försvarsplaneringen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Civil- och militärområden

I fråga om totalförsvarets ledning på högre regional nivå, alltså indelningen i geografiskt sammanfallande militär- och civilområden, föreslår regeringen att Bergslagens milo/civo utgår.

Folkpartiet har lätt att ställa sig bakom den förändringen. Samma förslag fördes nämligen fram av mittenregeringen inför 1982 års försvarsbeslut. Förslaget fälldes i riksdagen genom att socialdemokraterna – trots att de ställt sig bakom det i försvarsutredningen – plötsligt gjorde helt om och stödde en moderat partimotion. Den rationalisering som på detta sätt förhindrades skulle ha möjliggjort att resurser använts för att förnya krigsorganisationen. Uppgårelsen i utskottet bidrog därmed till att öka obalansen inom försvaret.

Det vore möjligt att göra ytterligare en rationalisering genom att lägga samman också milo/civo Syd och milo/civo Väst. ÖB har föreslagit en sådan åtgärd, som både skulle spara pengar och möjliggöra en bättre ledning. Till följd av invändningar från överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) avstår regeringen från att lägga fram ett sådant förslag. En övergång till fyra milo/civo kan mycket väl ha vissa negativa effekter på den civila sidan, och vissa förstärkningar inom den civila ledningsorganisationen vore därför sannolikt motiverade. Vårt intryck är dock att de invändningarsom framförts från ÖCB inte vägts samman med de ekonomiska besparingar som åtgärden skulle ge på militär sida. Är fördelarna för civilt totalförsvar av att behålla fem civilområden så stor att den skulle motivera denna organisation även om merkostnaden för den hade belastat den civila planeringsramen? Vi anser att viss hänsyn till dessa förhållanden bör tas när den civila planeringsramen fastläggs i 1991 års försvarsbeslut.

Infanteribrigaderna IB 66

I propositionen föreslår regeringen att dagens åtta omoderna infanteribrigader IB 66 utgår. Förslaget finns i ÖB:s försvarsmaktsutredning. Försvarsministern säger att det kan synas som om förslaget från regeringen föregriper 1988 års försvarskommittés arbete och att frågan om dessa brigaders bibehållande borde prövas av kommittén. Han förordar ändå att beslut fattas redan nu. Det är nämligen inte möjligt att ens med mycket stora ekonomiska tillskott kunna avdela medel för att bibehålla dessa förband. skriver försvarsministern. Genom att nu besluta om indragning av förbanden kan grund- och repetitionsutbildning för dessa förband upphöra från nästa budgetår. Materiel och personal från dem kan då överföras till andra förband, som därigenom får ökad krigsduglighet och uthållighet.

Folkpartiet hälsar detta förslag med tillfredsställelse. I partimotionen i januari påminde vi om att vi under lång tid pläderat för en minskning av numerären ifråga om soldater och markstridsförband därför att det är orimligt att ha kvar förband med otillräcklig utrustning och utbildning. Förslaget om indragning av IB 66-er fördes fram av folkpartiet inför 1987 års försvarsbeslut men de militära myndigheterna motsatte sig då mycket kraftigt detta förslag. Det förtjänar påpekas att riksdagen redan 1972 beslöt att flertalet av dessa brigader skulle slopas, men myndigheterna motsatte sig detta riksdagsbeslut och vägrade att genomföra det. Redan 1972 stod det klart att arméns kvalitet skulle bli orimligt låg om man vidmakthöll fler brigader än som kunde förses med modern utrustning.

Vi påminde i partimotionen i januari om att folkpartiet inför försvarsbeslutet uttryckte oro för brister i mobiliseringsförråden, men myndighetsföreträdare förklarade att denna oro var obefogad. Numera sägs från flera håll att bristerna ute i mobiliseringsförråden är långt större än som tidigare angivits.

Genom minskning av antalet förband blir det möjligt att fylla många materielslag i förråden genom att man för över utrustning från utgående förband. Man kan t.ex. se till att det finns automatkarbiner för alla fältförband och fler sådana kan också föras vidare till lokalförsvarsförband

och hemvärn. I slutändan betyder detta att kvarvarande gevär av modellår 1896 kan utgå ur organisationen.

Genom färre förband blir det totalt sett ett mindre årligt behov av materielomsättning. Därmed ökar möjligheterna att klara nödvändig successiv modernisering av materiel genom tillförsel av ny utrustning.

Samtidigt som vi beklagar att åtgärden inte genomförts betydligt tidigare vill vi alltså tillstyrka regeringens förslag om att de äldre infanteribrigaderna utgår ur organisationen.

Försök med avkortad utbildning

Nedläggning av de äldre infanteribrigaderna är en viktig förändring för att möjliggöra en högre kvalitet på de viktigaste förbanden, samtidigt som handlingsfriheten bibehålls att modernisera omkring 20 anfallsbrigader. Denna prioritering av de viktigaste förbanden motverkas samtidigt av propositionens inriktning att vidhålla fem månaders lägsta utbildningstid för värnpliktiga, oavsett krigsuppgift. Folkpartiet anser – som framgick också i partimotionen i januari – att de av ÖB begärda försöken med utökad differentiering av värnpliktsutbildningen ska genomföras. De medelsbehov – 400–600 miljoner kronor per år – som uppkommer är inte täckta i nuvarande planering och riskerar därmed att ytterligare urholka arméns materiella kvalitet.

Folkpartiets grundsyn innebär att ingen värnpliktig skall genomgå en längre utbildning än vad som behövs för att de uppgifter som är angivna skall kunna lösas. Det är inte möjligt för folkpartiet att exakt ange vilken lägsta utbildningstid som erfordras för enheter med bevakningsuppgifter. ÖB och arméchefen har angivit att man bör specialutbilda enheter där det värnpliktiga befälet ges 12–15 månaders utbildning och manskapet 2,5 månader. De hävdar att man med målinriktad utbildning, moderna metoder och effektivt utnyttjande av tiden bör kunna nå utbildningsmålen för sådana enheter. Försöksverksamhet borde få bedrivas för att pröva realiserbarheten i de av myndigheterna föreslagna förbanden.

Den parlamentariska värnpliktsutbildningskommittén (VK 83) föreslog tio veckors utbildning för just värnpliktiga med bevakningsuppgifter, och sådan utbildning bedrivs också sedan några år. Det är fråga om värnpliktiga som vid mönstring inte bedöms lämpliga för reguljär soldatutbildning, alltså den grupp som tidigare kallades handräckningsvärnpliktiga. Den totala tiden för deras tjänstgöring är längre, men för krigsuppgiften bevakning skulle de ges tio veckors utbildning.

Alla värnpliktiga anses bli utbildade för att försvara den egna "arbetsplatsen". Det gäller bemanningen på artilleripjäser, trängförbandens, ingenjörförbandens, signalförbandens och luftvärnsbandens personal, men också t.ex. flygvapnets värnpliktiga som utbildats med teknisk klargöring av flygplan som huvuduppgift. För samtliga dessa kategorier gäller att utbildningstiden för bevakning och eget skydd är ungefär densamma som ÖB föreslagit för bevakningsförbandens manskap. Dagens "beredskapspluton" ges redan efter tio veckor uppgiften att svara för beredskap mot oförutsedda händelser, inklusive sådana aktioner som kräver vapeninsats.

Folkpartiet kan inte sätta sig i fackmännens ställe och avgöra vilken utbildningstid som krävs för en bevakningsuppgift. Men det som är sant måste vara sant för alla med uppgift att kunna försvara sig själva och ett punktmål. Det är tankegångar av detta slag som ligger bakom förslaget i folkpartiets partimotion att ÖB ska få genomföra de försök han föreslagit. Propositionen säger nu nej till detta. De ekonomiska konsekvenserna av detta är långtgående.

Regeringsförslag om ekonomiskt påslag

I propositionen föreslår regeringen att ökade resurser tillförs det militära försvaret för att förstärka repetitionsutbildningen och bibehålla den försvarsindustriella handlingsfriheten fram till 1991. Folkpartiet kan principiellt godta dessa förslag men förutsätter att riksdagen före beslut får en närmare redovisning av de försvarsindustriella satsningarna.

De tillskott regeringen föreslår är 580 miljoner budgetåret 1989/90 och 625 miljoner budgetåret 1990/91. Vi konstaterar att regeringen därmed erkänner att förstärkningar är nödvändiga sedan det visat sig att myndigheternas underlag inför 1987 var grovt vilseledande.

Regeringens ställningstagande är en förändring gentemot attityden förra året, då försvarsministern vägrade medge den parlamentariska utredningen om främst arméns organisation rätten att i något avseende föreslå ökade medel. Det var denna inställning från regeringens sida som gjorde att folkpartiet fann det meningslöst att fortsätta det arbetet.

I sak kan sägas att förslagen att ge ökade medel till utvecklingsuppdrag hos svensk industri är nödvändiga om inte viktiga kompetenser snabbt ska försvinna. De i försvarsmaktsutredningen föreslagna omstruktureringarna inom fredsorganisationen bör leda till att materielandelen av anslagen ökar påtagligt under andra halvan av 90-talet. Men om industrin inte bedrivit utvecklingsarbete de närmaste åren skulle sannolikt så många kompetenser försvinna att vi sedan vore hänvisade till en betydligt större andel importerat försvarsmateriel.

Vi kan alltså ställa oss bakom de förstärkningar regeringen föreslår. Likväl måste vi konstatera att dessa medel inte är tillräckliga för att förverkliga viktiga förstärkningar som låg i 1987 års försvarsbeslut. Folkpartiet föreslår därför ytterligare satsningar, vilket redovisas nedan.

Folkpartiets förslag till förstärkningar

I partimotionen framhölls att "vi står fast vid innehållet i 1987 års försvarsbeslut. Nu är det nödvändigt att tillskjuta de ekonomiska medel som krävs för att förverkliga detta innehåll."

De påslag regeringen föreslår, 580 miljoner för nästa budgetår och 625 miljoner för budgetåret 1990/91, är enligt vår mening inte tillräckliga för att förverkliga 1987 års försvarsbeslut.

En viss omplanering i meningen förskjutning i tiden av olika objekt måste man alltid vara beredd på i en planering som inrymmer osäkerheter. Men därifrån till att angivna viktiga objekt mycket kraftigt reduceras eller kraftigt försenas är steget långt.

Vi vill särskilt framhålla fyra materielanskaffningar som gavs framträdande roll i 1987 års försvarsbeslut.

Mot. 1988/89
Fö13

Helikoptrar för sjuktransport

Transporthelikoptrar behövs för i första hand sjuktransporter i övre Norrland. Ända sedan början av 70-talet har planeringen förutsatt att helikopterkapaciteten ska utökas så att det blir möjligt att i tänkta stridsförlopp kunna föra skadade soldater till operationsbordet inom två tre timmar. Dröjer det längre än så ökar dödstal och invaliditet närmast dramatiskt. Utan rimlig kapacitet för sjuktransporter kan trovärdigheten i hela försvaret av övre Norrland ifrågasättas. ÖB har angivit att analyser av sjukvårdsbelastningen vid alternativa angreppsfall visar att tusentals skadade skulle komma att dö, eftersom de inte skulle komma till sjukhus i tid. ÖB framhåller att vetskapen om organisationens bristande förmåga att ta hand om skadade skulle komma att negativt påverka både stridsvilja och uthållighet.

Det är enligt vår mening helt nödvändigt att förstärka transportkapaciteten med helikoptrar främst i övre Norrland. En sådan förstärkning låg i 1987 års försvarsbeslut.

ÖB bör få i uppdrag att komma in med konkreta förslag på denna punkt.

Luftvärn med medellång räckvidd

En mycket viktig markering i försvarsbeslutet var inriktningen mot ett ökat antal bataljoner med medellång räckvidd som vi idag har två av. Enligt folkpartiets mening har denna anskaffning senarelagts alltför mycket i ÖB:s planering.

Modifiering och nytveckling av radar och eldledning för de nya bataljerna förutsätts ske vid svensk industri. Det är därför angeläget att en del av de belopp som avsatts för att behålla handlingsfrihet i svensk försvarsindustri går till detta ändamål.

Marin förnyelse, ubåtar och kustrobotar

Försvarsbeslutet angav en inriktning mot 14 ubåtar, en utökning med två i förhållande till dagsläget. Genom anskaffning av fem Ubåt 90 och livstidsförlängning av två av dagens fem Sjöormen-ubåtar skulle denna förstärkning komma till stånd.

Försvarsbeslutet innehöll också en utökning av antalet tunga kustrobotbatterier från ett till fyra, vilket bl.a. skulle medge att ett batteri regelmässigt baserades på Gotland. ÖB har angivit att bara ett batteri nu ryms i planerna.

Vi noterar med tillfredsställelse att försvarsministern vidhåller försvarsbeslutets prioritering av systemen ubåt och tung kustrobot i så måtto att han motsätter sig myndigheternas förslag att göra en annan prioritering mellan systemen.

Men folkpartiet hävdar att medel måste tillföras så att man når målet 14 ubåtar och fyra kustrobotbatterier. Försvarsbeslutet förutsatte fem Ubåt 90 och två livstidsförlängda Sjöormen. Man bör granska också alternativet fyra Ubåt 90 och tre Sjöormen.

I ÖB:s planering rymts bara tre Ubåt 90. Erfarenheten visar dock med stor tydlighet att styckekostnaden per båt blir orimligt hög vid en så liten serie. Man brukar säga att beställs det i stället fyra ubåtar kostar den fjärde bara drygt hälften av var och en av de tre första.

Vad gäller tung kustrobot ligger det ett stort värde i att kunna nå fyra batterier. Man bör dock granska möjligheterna att med bibehållna grundprestanda reducera förbandskostnaderna. Den väsentligaste uppgiften för kustrobotförband – liksom för andra sjömålsförband – är kanske att genom sin existens kräva så stor förbekämpningsinsats att en tänkbar angripare finner uppgiften att slå ut dem övermäktig. Därmed omöjliggörs också möjligheten att göra en överskeppning mot Sverige. Det måste vara ett krav att samtliga sjömålsrobotar kan alternativutnyttjas vid kustrobotbatterier och ytattackförband.

Den marina förnyelsen har utarmats jämfört med intentionerna i 1987 års försvarsbeslut. Det fordras därför medelstillskott för att återföra den materiella förnyelsen av det viktiga sjömins-systemet och för att återställa den krigsorganisatoriska planeringen för amfibieförband och spärrbataljoner.

2 400 milj. kr. för att förverkliga försvarsbeslutet

För de här angivna objekten transporthelikoptrar, luftvärnsrobotar, ubåtar och kustrobotar beräknar vi överslagsmässigt att det krävs omkring 1 200 miljoner kronor utöver de medel som ligger i regeringens förslag. Vi föreslår 400 miljoner kronor ytterligare för försvarsmateriel budgetåret 1989/90 och 800 miljoner kronor budgetåret 1990/91.

Marinens utbildningssystem

Försvarsbeslutet 1987 innebär ett positivt ställningstagande till ett nytt marint utbildningssystem. Regeringen föreslår nu i propositionen att ett nytt system införs för flottans del medan motsvarande system för kustartilleriet får anstå. Folkpartiet har emellertid uppfattningen att marinens utbildningssystem bör ses i ett sammanhang. Detta sammanhänger bl.a. med beredskapskraven på marinens förband och med den gemensamma yrkesofficersutbildningen. Genomförandet av principbeslutet om ett nytt marint utbildningssystem bör därför anstå till dess att ett samlat förslag kan föreläggas riksdagen.

Syn på JAS 39

Folkpartiet stod bakom 1982 års beslut om utveckling och anskaffning av JAS 39. Grundläggande var två förhållanden. Ny teknik angavs möjliggöra tillräckliga prestanda också för ett lätt flygplan, ungefär med halva Viggens vikt, och detta mindre flygplan skulle kunna klara tre roller, jakt, attack och spaning. Ny motor, nya material och modern elektronik angavs som förutsättningar för att idén med ett lätt enhetsflygplan skulle kunna förverkligas. Minskad bränsleförbrukning, billigare underhåll men också jämfört med Vigen lägre tillverkningskostnad angavs som viktiga moment.

Det andra förhållandet som tillmättes stor vikt vid beslutet var att industrin

uppträdde samlat. Bakom IG JAS stod fyra ekonomiskt starka koncerner. Tillsammans kunde de ge stor trovärdighet åt sin förmåga att fullfölja kontraktet om fast pris på utveckling och de 30 första flygplanen liksom takpris för resterande 110 flygplan fram till sekelskiftet.

Dessa bärande tankar bakom JAS-beslutet bör enligt folkpartiets mening vara utgångspunkten vid förnyade förhandlingar med industrin.

De förseningar som drabbat utveckling och utprovning innebär fördyringar, som helt bör falla på industrin. Den viktigaste felbedömningen har gällt den mängd arbete som skulle krävas för att nå fram till utlovade prestanda. Motsvarande erfarenheter av flygutvecklingar har gjorts också i andra länder, liksom också i rader av andra utvecklingsobjekt där det ingår omfattande mjukvaruarbete för datorer.

En bedömning är att ekonomiska osäkerheter inför serietillverkning kanske främst ligger i beroendet av ett stort antal underleverantörer som vid förändrade förhållanden i något avseende kan söka vilja kompensera sig genom högre pris.

Förseningen av JAS-projektet är kännbar främst för industrin genom att försening är detsamma som kostnadsökning.

Något realistiskt alternativ till JAS synes inte föreligga i meningen att ett sådant flygplan skulle börja levereras före 1995 och sedan i olika omgångar tillföras flygvapnet en god bit in på nästa sekel. Dagens utländska flygplan kommer sannolikt att utgå ur produktion för tidigt för att kunna ersätta mer än en del av våra Viggen. Framtida alternativ kommer sannolikt för sent för att kunna fungera som ersättare redan för Attackviggen. Utländsk anskaffning riskerar därför att behöva utgöras av kanske två typer av flygplan, därtill kanske i olika versioner för vardera typen. Det betyder i sin tur ökade kostnader för basutrustning, utbildning och underhåll jämfört med ett enhetsflygplan.

De säkerhetspolitiska skälen för en svensk flygplansproduktion är starka, men självfallet får detta inte leda till att staten ska vara i underläge i förhandlingar med industrin. Både industrin och staten måste visa ansvar i de förhandlingar som förestår.

Vad gäller möjligheterna att 1991 eller senare sätts upp en fjärde division J35 Draken som modifierats till följd av riksdagens uttalande med anledning av en motion från folkpartiet våren 1987 hälsar vi med tillfredsställelse de förberedelser som myndigheterna vidtagit för att skapa handlingsfrihet.

Totalförsvarets skyddsskolas organisatoriska ställning

För ett år sedan beslöt riksdagen att inrätta en för totalförsvarets civila och militära delar gemensam skyddsskola. Den ska inledningsvis bedriva sin verksamhet i Kungsängen men sedan omlokaliseras till Umeå. I en motion (1987/88:Fö7) från folkpartiet anfördes principiella invändningar mot att den nya skolan skulle ges ställning som myndighet inom armén. Försvarsutskottet instämde i motionens principiella betänkligheter mot att låta en utbildningsanstalt, vid vilken ett antal vapenfria tjänstepliktiga ska få sin utbildning, vara knuten till försvarsmakten. Ett sådant arrangemang skulle enligt utskottet kunna ses som ett avsteg från principen att ingen vapenfri

utan eget medgivande ska kunna åläggas att tjänstgöra vid försvarsmakten, något som skulle kunna skapa onödiga irritationsmoment och därmed hinder för en angelägen förbättring av utbildningskvaliteten inom ABC-skyddsområdet.

Mot. 1988/89
Fö13

Med anledning av försvarsutskottets uttalande har regeringen uppdragit åt totalförsvarets chefsnämnd att överväga dessa frågor. Chefsnämnden hävdar att skyddsskolans ställning som myndighet inom armén inte är något hinder för att låta vapenfria åläggas utbildning där. Som skäl anförs också att det bara skulle röra sig om högst 50 vapenfria per år, vilket sägs vara ett ringa antal. Regeringen godtar chefsnämndens argument och föreslår att totalförsvarets skyddsskola ska ingå i huvudprogrammet Arméförband. Principen att man inte ska kommendera vapenfria till utbildning vid militära myndigheter gäller oavsett om det är tio eller hundra vapenfria. Vi har mycket svårt att godta tanken att en skola dit också vapenfria sänds ska ingå i försvarsmakten. Under efterkrigstiden har det veterligen inte hänt att man placerat vapenfria för utbildning vid militära myndigheter. Vi har utomordentligt svårt att förstå skälen till att staten nu ska bryta detta förhållande. Totalförsvarets chefsnämnd har enligt vår mening inte beaktat de principiella betänkligheterna, och man kan väl också ifrågasätta om chefsnämnden är ett särskilt lämpat organ för att bedöma dessa frågor som ju främst har politisk och etisk innebörd.

Vi står fast vid vad som angavs i folkpartimotionen förra året: "Det skulle vara olyckligt om en möjlighet, att genom utbildning av vapenfria täcka delar av de stora briterierna på det civila skyddsområdet, stoppades på grund av skyddsskolans organisatoriska tillhörighet. Skulle vissa vapenfria åläggas utbildning vid en militär myndighet skulle det kunna påverka trovärdigheten i hela vapenfrisystemet. Följden skulle nämligen bli att den som söker vapenfri tjänst inte skulle kunna vara övertygad om att han inte skulle åläggas utbildning vid en militär myndighet."

I motionen angav vi två möjligheter. Antingen blir skolan en egen myndighet direkt under regeringen. Eller också kan man knyta den till FOA, som ju är en myndighet direkt under regeringen.

Vi föreslår att regeringens förslag avslås och att riksdagen nu beslutar att låta totalförsvarets skyddsskola få ställning som egen myndighet direkt under regeringen. Ett sådant beslut hindrar inte en framtida lösning så att skolan inordnas under FOA, en lösning som har praktiska fördelar då FOA 4 i Umeå forskar just om skydd mot ABC-stridsmedel.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att innehållet i 1987 års försvarsbeslut måste förverkligas,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sambandet mellan den centrala militära stabsorganisationen och det uppdrag som givits försvarskommittén att granska den hittillsvarande försvarsplaneringen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av helikoptrar för sjuktransport.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av luftvärn med medellång räckvidd,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett ökat antal ubåtar,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ytterligare tunga kustrobotbatterier,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av försök med 2 1/2 månaders värnpliktsutbildning enligt överbefälhavarens förslag,

8. att riksdagen beslutar att utöver regeringens förslag i proposition 1988/89:80 utöka det militära försvarets utgiftsram för budgetåret 1989/90 med 400 miljoner kronor och planeringsramen för budgetåret 1990/91 med 800 miljoner kronor i syfte att förverkliga innehållet i 1987 års försvarsbeslut, särskilt vad avser helikoptrar för sjuktransport, luftvärn med medellång räckvidd, ubåtar och tunga kustrobotbatterier,

9. att riksdagen hos regeringen begär ett samlat förslag för hela marinen inför beslut om genomförandet av ett nytt marint utbildningssystem,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgångspunkterna vid förnyade förhandlingar med industrin om JAS 39,

11. att riksdagen beslutar att totalförsvarets skyddsskola skall utgöra en självständig myndighet direkt under regeringen.

Stockholm den 16 mars 1989

Bengt Westerberg (fp)

Ingemar Eliasson (fp)

Karin Ahrlund (fp)

Charlotte Branting (fp)

Sigge Godin (fp)

Anne Wibble (fp)

Hans Lindblad (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Karl-Göran Biörsmark (fp)

Birgit Friggebo (fp)

Elver Jonsson (fp)

Jan-Erik Wikström (fp)

